

Michalkó Gábor: Turizmusföldrajz és humánökológia

Készítette: Kiss Róbert¹

A 2005/2006. tanév kezdetének egyik szakkönyv újdonsága Michalkó Gábornak a Kodolányi János Főiskola és a Magyar Tudományos Akadémia Földrajztudományi Kutatóintézete közös gondozásában, a Turizmus Akadémia sorozatban megjelent, 213 oldal terjedelmű munkája. A mű külső megjelenése, design-ja a sorozatra jellemző visszafogottságot, ugyanakkor pontosságot sugall. A könyv szerkesztése, tördelése követi a sorozat hagyományait, a Szerző által készített, a fejezetek elején található képek már önmagukban is sokatmondóan utalnak az elkövetkező bekezdések tartalmára.

Az elkészült munkát egyfajta mérőföldkőnek is tekinthetjük mind a turizmuskutató szerző, mind a szorosan vett részdíszciplína, a turizmusföldrajz életében.

Miközben Michalkó Gábor turizmusban végzett számtalan kutatásainak mintegy földrajzi vetülete és összegzése ez a szakkönyv, addig a turizmustudomány egyik alappillérének tekintett turizmusföldrajznak is egyfajta szintézisét jelenti, mert a kötet révén egy olyan összefoglaló, ugyanakkor sok-sok újdonságot is tartalmazó munka született, amelyben a Szerző a hazai turizmusföldrajzi irányzatok teljes áttekintését nyújtja, majd ebből kiindulva építi fel újszerű gondolatait. Hangsúlyozza, hogy a korábbi irányzatok (területfejlesztés, szociálgeográfia) integrálását követően, immár a humánökológiai aspektusnak is meg kell jelennie a turizmusföldrajzban.

Nyugodtan mondhatjuk: hiánypótló, szándékoltan kicsit provokatív munka született, amelynek eredménye éppen abban rejlik majd, vajon a szakmai vélemények ütköztetése, az érvek-ellenérvek hangsúlyozása mennyire és miként eredményezik egy közös stúdium megszületését. Ez befolyásolja a XXI. század követelményeinek megfelelni képes, az „előre menekülést” választó diszciplína fennmaradásának ügyét.

A munka és a hozzá kapcsolódó kutatások témaválasztása időszerű a felsőfokú turizmusföldrajzi oktatás előtt álló kardinális kérdések megvitatása okán, amelynek figyelembe vétele a bolognai folyamat kapcsán szükséges és megkerülhetetlen. A szerző ebben a folyamatban, mondhatni „történelmi környezetben” vállalta véleménynyilvánítását és újdonságokkal fűszerezett vitaanyag és sajátos szemléletmód bemutatásával segítséget nyújt abban, hogy a turizmusföldrajz piaci igényekhez való közelítését elérje. Eközben – ujját a társadalmi problémák turizmust nehezítő

ütőerén tartva – figyeli napjaink akut problémáit és keresi azokra a választ.

A munka négy egységből áll. Az első fejezet a turizmusföldrajz irányzatainak és a tudományos eredményeinek bemutatásával kezdődik, majd a korábbi szemléletet bővítő, humánökológiai látásmód megjelenítésével folytatódik.

A második egységben (2-4. fejezet) a szerző a természet és a turizmus közötti kapcsolatot mutatja be, kitér a fenntartható fejlődésre, taglalja az ökoturizmust, a nemzeti parkok megjelenését és azok idegenforgalom-orientált tevékenységeit, elemezve a kultúrtáj fogalmát, valamint a rekreációs térségek és sajátosságok szerepét a modern idegenforgalomban. Ebben a részben a legújabb nemzetközi trendeknek megfelelő eredményeket tár az olvasó elé, kiemelve a fizikai aktivitással járó tevékenységek egyre terjedő voltát, mind gyorsabb terjedését.

A harmadik egységben (5-7. fejezet) a turizmus és a társadalom közötti kérdésköröket veszi górcső alá, ahol elsősorban a változások hatásait vizsgálja, így kitér a globalizáció és a turizmus közötti összefüggésekre, a regionalizmus kardinális kérdéseire, úgymint a régiós tudat léte a turizmus-szektorban, valamint a turisztikai milió tárgyalására is. Ez utóbbi témakör adja az egyik legegységibb, leginkább figyelemfelkeltő részét a munkának, hiszen újszerű megközelítésével, szemléletével vezet rá arra, hogy az alfejezetben megfogalmazott ismeretek összessége gondolatébresztő és egyben a „szemünk előtt lebegő természetesség” együtteseként hat egy desztináció kiválasztására.

Az utolsó egységben (8-10. fejezet) a turistákat érintő mozgásokról, azok irányairól és kiváltó okairól értekeznek. Beszél a vonzerők földrajzi kutatásairól a közép- és felsőfokú oktatásban résztvevő hallgatók tudattartamában megtalálható mentális térképek kialakulásáról, végezetül a biztonság kérdéskörét is tárgyalja, amelyek együttesen a kötet egységességét tovább növelik. A biztonságot nemcsak annak fizikai, hanem a tájékozódási és a fogyasztási mivoltában is vizsgálja. Ugyancsak érdekes aspektusban kutatja a turistákat, külföldieket ért atrocitások, bűncselekmények térbeli megjelenését. Összességében a 3. és a 4. fejezetekben bemutatásra kerülő témakörök újdonsága, mint nóvum adja és emeli a könyv különös értékét.

Michalkó Gábor „A turizmusföldrajz és humánökológia” című munkájában a turizmusföldrajz-oktatás egyik hiányos területének újszerű megközelítésének példáját tárja elénk, amikor annak jövőjének biztosítását – követve a chicagói iskola által megteremtett módszereket – roppant hasznosan, a humánökológiai látásmóddal kívánja elérni.

¹ Kiss Róbert a Kodolányi János Főiskola Turizmus Tanszékének adjunktusa, a Pécsi Tudományegyetem PhD hallgatója.

Arra a kérdésre, hogy kiknek készült a szakkönyv, bátran kijelenthetem: mindenkinek, aki bármilyen képzési formában a turizmusföldrajzot oktatja, legyen az középfokú vagy felsőfokú oktatási intézmény. Tárgyilagos látásmódja, logikus érvelése és az ezeket alátámasztó kutatások élvezetes olvasmányt nyújtanak mindazoknak, akik nyitottak a turizmuskutatásban megjelenő új szemléletre és azoknak is, akik a könyv elolvasását követően akár vitába kívánnak szállni. A kötet azt is megcélozza, hogy a szerző által is hiányolt szakmai egyeztetés, vita a jövőendő egyetemi tananyagról elinduljon, pontosabban újraéledjen. Mindeközben meg kívánja tartani mindazon pozitívumokat, amelyek a korábbi kutatások során már bekerültek a diszciplína anyagába.

Kiknek ajánlom még? Természetesen minden, a turizmusban dolgozó szakembernek, aki munkája során a turizmusnak bármilyen térbeli vetületével találkozik, s ez akár napi tevékenysége során visszaköszön. Továbbiakban szigorúan ajánlom a felsőoktatásban tanuló, közgazdász, idegenforgalom és szálloda szakos hallgatóknak, akiknek turizmusföldrajzi képzésükben modern rálátást nyújt napjaink gyorsan változó világára és annak a természet-társadalom-

ember együttesének problémáira. Számukra nemcsak a statisztikai adatokat, gazdasági mutatókat, korábbról ismert vagy most megismert desztinációkat kell érteni a turizmusföldrajz égisze alatt, hanem azt a szerves összefonódást is, amikor a természet-társadalom-ember együttesen, mint közös output jelenik meg, s ahol a folyamatok ok-okozati összefüggéseit és egymásra épülését nyomon követhetjük.

Végezetül legyen szabad egy személyes megjegyzést tennem. Nagyon remélem, hogy a fentiekben bemutatott szakkönyv közös mérföldköve lesz a szűkebb szakmánknak és sikerül a különböző érveket, véleményeket egységessé és piacorientálttá tenni. Ennek fényében várom a szerző további turizmusföldrajzhoz (is) kapcsolódó kutatásainak eredményeit éppúgy, mint kutatótársaiét, akik a földrajztudomány igen népszerű területének megújítását tűzik ki zászlajukra.

A könyv megvásárolható, illetve megrendelhető a Kodolányi János Főiskola jegyzetboltjaiban (1062 Budapest, Lendvai utca 5., tel: (1) 473-2886 és 8000 Székesfehérvár, Irányi Dániel utca 9., tel: (22) 543-383), továbbá a jegyzetbolt@uranos.kodolanyi.hu elektronikus címen.

Imázskutatás Észak-Európában

A Magyar Turizmus Rt. 2000-ben indította el – a Magyarország számára legjelentősebb és a dinamikusan fejlődő új küldő piacokon – a lakosság utazási szokásainak és Magyarország, mint turisztikai desztináció ismertségének, imázsának és piaci lehetőségeinek vizsgálatát. Ennek keretében 2000-ben *Franciaországban* és *Spanyolországban*, 2001-ben *Belgiumban*, 2002-ben *Olaszországban*, 2003-ban *Lengyelországban* és *Nagy-Britanniában*, 2004-ben *Ausztriában*, *Hollandiában* és *Németországban* került lebonyolításra elsődleges kutatás.

A kutatássorozat a 2005. évben is folytatódik, amikor is a Magyar Turizmus Rt. Észak-Európában végez elsődleges piackutatást. Az észak-európai országok közül a felmérés a magyarországi turizmus szempontjából jelenleg

is jelentős küldő piacnak számító Dánia, Svédország, Finnország és Norvégia lakosainak utazási szokásait, valamint Magyarország képét vizsgálja. Ennek eredményeként a vendégéjszakák háromnegyed részét generáló küldő piacokról áll majd rendelkezésre elsődleges piaci információ. A kutatás 2005. év végére várható eredményeit az Rt. – a turisztikai szakma, valamint a sajtó számára tartott – szakmai prezentáción ismerteti majd.

Az eddig lebonyolításra került kutatások összefoglalói és a szakmai prezentációkon elhangzott előadások anyagai a Magyar Turizmus Rt. honlapján – www.itthon.hu > Szakmai oldalak > Piackutatások és Turizmus Bulletin – megtekinthetők.

A Turizmus Bulletin következő számának tartalmából

- A német lakosság utazási szokásai, Magyarország ismertsége és imázsa Németországban
- Az euró bevezetésének hatása a magyar turisztikai keresletre – észlelések és következmények
- Nemzetközi trendek a szállodaiparban
- A szenior korosztály utazási szokásai
- A magyar lakosság aktív turizmussal kapcsolatos preferenciái és az aktív turisztikai tevékenységek intenzitása
- A konferenciaturizmus trendjei
- Vallási turizmus